

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

การจัดการสวนยางพาราของเกษตรกรในอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
Rubber Plantation Management by Farmers in Fao-Rai District of Nong Khai Province

อิสรพงษ์ วิชัยศรี (Isarapong Wichaisorn)¹ พงศ์พันธุ์ เทียรทิรัญ (Pongpan Thienhirun)²

บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา (1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) ความรู้ความเข้าใจในการผลิตยางพารา (3) การจัดการการผลิตยางพารา (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตยางพารา (5) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในการจัดการการผลิตยางพารา ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราที่ได้รับผลผลิตแล้วในอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำนวน 1,920 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ได้จำนวน 350 ราย เก็บตัวอย่างโดยการเลือกแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 46 ปี และไม่เคยอบรมความรู้เกี่ยวกับยางพารา (2) เกษตรกรตอบถูกต้องตามหลักวิชาการด้านความรู้ในการผลิตยางพาราเฉลี่ย 13 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 56.29 (3) เกษตรกรมีการปฏิบัติในสวนยางพารามากที่สุด คือ วิธีการใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำ การปฏิบัติที่ดีก่อนการกรีดยาง และมีการจำหน่ายผลผลิต จำนวน 2 ครั้ง/เดือน (4) เกษตรกรมีปัญหาที่สำคัญ คือ ราคาผลผลิตไม่แน่นอน โดยภาครัฐควรมีนโยบายช่วยเหลือด้านการประกันราคา (5) การจัดการสวนยางพารา มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติกับ ความรู้ความเข้าใจในการผลิตยางพารา

คำสำคัญ การจัดการสวนยางพารา เกษตรกร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการจัดการการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช isarapong_is@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช thpongpan@hotmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpen.keo@stou.ac.th

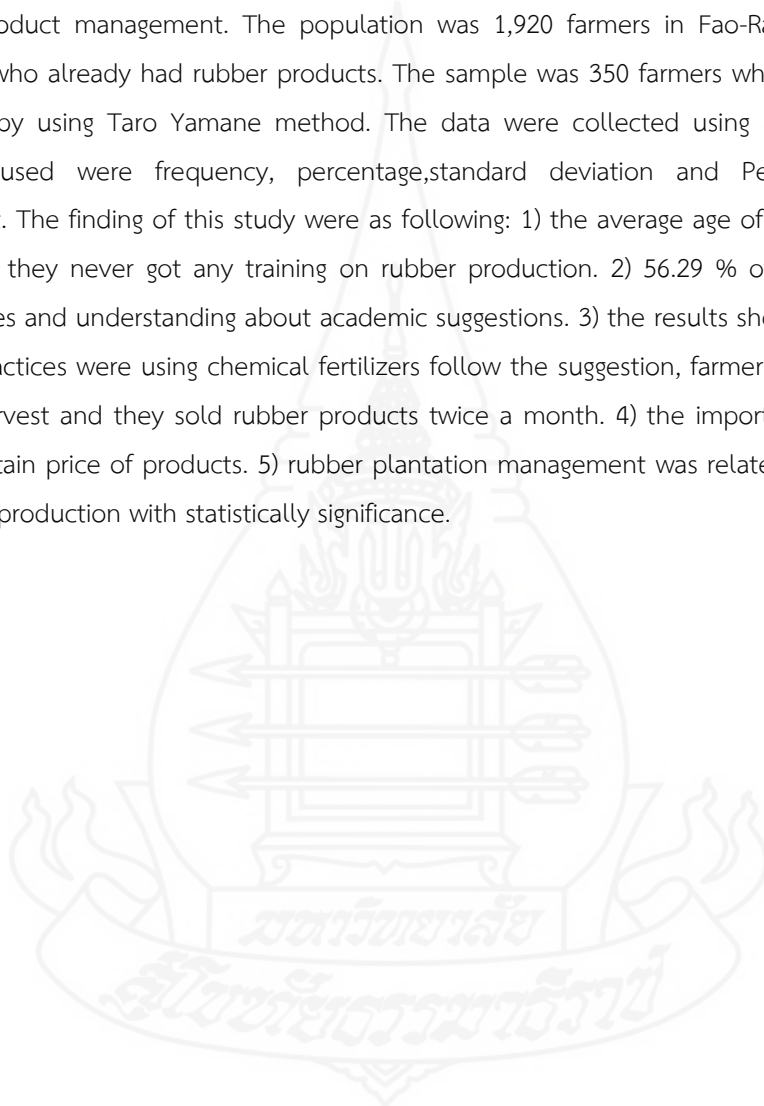

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study 1) social and economic state of farmers. 2) their knowledge and understanding of rubber production. 3) their rubber production management 4) their problems and suggestions on their production and 5) factors relating to rubber product management. The population was 1,920 farmers in Fao-Rai district, Nongkhai province who already had rubber products. The sample was 350 farmers who were accidentally sampling by using Taro Yamane method. The data were collected using a questionnaire. The statistics used were frequency, percentage, standard deviation and Pearson's correlation coefficient. The finding of this study were as following: 1) the average age of the farmers was 46 years and they never got any training on rubber production. 2) 56.29 % of farmers had good knowledges and understanding about academic suggestions. 3) the results showed that the most rubber practices were using chemical fertilizers follow the suggestion, farmers had good practice before harvest and they sold rubber products twice a month. 4) the important problems were the uncertain price of products. 5) rubber plantation management was related to understanding of rubber production with statistically significance.

Keywords: Rubber production management, Farmer, Fao-Rai District, Nong khai Province

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

บทนำ

ยางพารา (*Hevea brasiliensis* Mull. Arg.) เป็นพืชยืนต้นขนาดใหญ่ อายุยืนยาวหลายสิบปี เป็นพืชใบเลี้ยงคู่ รากเป็นระบบรากแก้ว เนื้อไม้เป็นไม้เนื้ออ่อน กิ่งแตกจากลำต้นเป็นเส้นทแยงมุม ใบเป็นใบประกอบ 1 ก้าน มีใบย่อย 3 ใบ แตกกิ่งออกมากเป็นชั้นๆ เรียกว่า ฉัตร ยางพารามีส่วนสำคัญที่มนุษย์นำไปใช้ประโยชน์ คือ น้ำยาง ซึ่งเป็นของเหลวสีขาวถึงขาวปนเหลืองข้น อยู่ในท่อน้ำยาง ซึ่งเรียงตัวกันอยู่ในส่วนที่เป็นเปลือกของต้นยาง (กลุ่มวิจัยและพัฒนาการอนุรักษ์ดินและน้ำพื้นที่พืชไร่, 2548, น.1-15) ปัจจุบันยางพาราเป็นพืชอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศไทยและภูมิภาคอาเซียน โดยในปี พ.ศ.2558 ประเทศไทยจัดเป็นผู้ผลิตและส่งออกยางพาราที่ครองส่วนแบ่งทางการตลาดของโลกมากถึง 39.10 เปอร์เซ็นต์ มีปริมาณการส่งออกทั้งสิ้น 3.66 ล้านตัน มีมูลค่ากว่า 1.94 แสนล้านบาท มีการส่งออกไปยังประเทศผู้ใช้หลักที่สำคัญ ได้แก่ จีน มาเลเซีย ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกา (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2559ก, น.27) ส่งผลให้ในปี พ.ศ.2558 ยางพาราเป็นสินค้าเกษตรที่ทำรายได้เป็นอันดับ 1 ของมูลค่าส่งออกสินค้าเกษตรทั้งหมด (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2559ข, น.185)

ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกยางพารารวมทั้งสิ้น 23.33 ล้านไร่ เป็นพื้นที่ที่กรีดได้ 18.85 ล้านไร่ พื้นที่ที่มีการปลูกยางพารามากที่สุด คือ ภาคใต้ รองลงมา คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ตามลำดับ โดยจังหวัดหนองคายนับว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการปลูกยางพาราเป็นจำนวนมาก โดยมีพื้นที่ปลูกมากถึง 239,813 ไร่ มีพื้นที่ที่กรีดได้ 232,279 ไร่ มีปริมาณผลผลิต 44,830 ตัน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2559ข, น.98) ซึ่งจังหวัดหนองคายนั้นมีพื้นที่ประมาณ 1,891,583 ไร่ เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ติดแม่น้ำโขงมากที่สุดเป็นระยะทาง 210.60 กิโลเมตร เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม และประมงน้ำจืด แต่ในปัจจุบันกลับพบว่าสภาพเศรษฐกิจของจังหวัดหนองคายขยายตัวเล็กน้อย ซึ่งพิจารณาจากพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัด คือ ข้าวนาปี และยางพารา ที่มีราคาตกต่ำ ซึ่งข้าวนาปีเป็นการปลูกข้าวบนที่ดอน ที่อาศัยน้ำฝน โดยในปี พ.ศ.2554 มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปีทั้งหมด 566,801 ไร่ และมีพื้นที่เพาะปลูกยางพาราทั้งหมด 208,135 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556, น.98) ส่วนในปี พ.ศ.2557 มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปีทั้งหมด 511,173 ไร่ และมีพื้นที่เพาะปลูกยางพาราทั้งหมด 239,757 ไร่ จะเห็นได้ว่า จำนวนพื้นที่ปลูกข้าวนาปีลดลง 55,628 ไร่ และพื้นที่ปลูกยางพาราเพิ่มขึ้น 31,622 ไร่ เนื่องจากเกษตรกรหันมาปลูกยางพารา ส่งผลให้ในปี พ.ศ.2558 มีเนื้อที่เพาะปลูกยางพารามากถึง 239,813 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2559ข, น.7-98) ด้วยสาเหตุที่เกษตรกร หันมาปลูกยางพารามากขึ้น ทำให้พบการปลูกยางพาราในทุกลักษณะพื้นที่ นอกจากนั้นยังมีการขยายพื้นที่ปลูกในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม และด้วยสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ไม่แน่นอน ส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการในการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่แตกต่างกัน เช่น การจัดการแรงงาน การใช้ระบบกรีด และการจัดการการผลิต (บัญชา สมบูรณ์สุข และคณะ, 2552, น.136-152) ซึ่งจะเห็นได้ว่า ความรู้ความเข้าใจในการผลิตยางพาราเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีสำคัญในการเพิ่มศักยภาพการผลิต เพื่อตอบสนองความต้องการที่มีเพิ่มมากขึ้น จึงได้มีการศึกษาการจัดการการผลิตยางพาราของเกษตรกรในพื้นที่

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาการจัดการสวนยางพาราของเกษตรกรในอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาถึงการจัดการการผลิตในพื้นที่ เพื่อเป็นข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจของเกษตรกรรายใหม่ที่จะสนใจปลูกยางพารา และเป็นแนวทางสำหรับเกษตรกรรายเดิมทั้งในพื้นที่จังหวัดหนองคาย และจังหวัดใกล้เคียงที่สนใจ

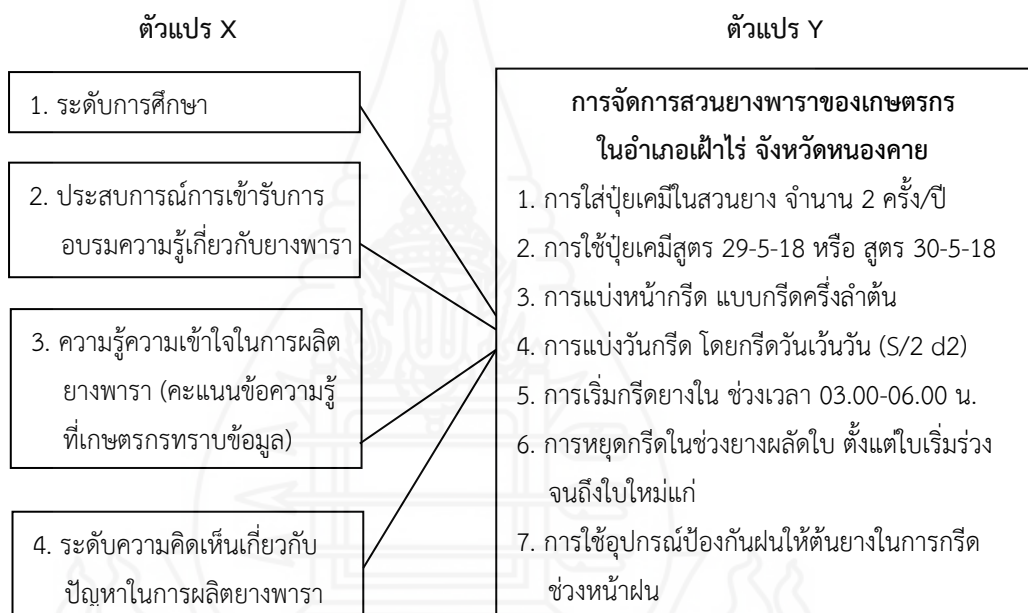

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในการผลิตยางพาราของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาการจัดการการผลิตยางพาราของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตยางพารา
5. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในการจัดการการผลิตยางพารา

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราที่ได้รับผลผลิตแล้วในพื้นที่อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำนวน 1,920 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ทำการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกเก็บตัวอย่างแบบบังเอิญได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 350 ราย เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ (1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) ความรู้ความเข้าใจในการผลิตยางพาราของเกษตรกร (3) การจัดการการผลิตยางพาราของเกษตรกร (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตยางพาราของเกษตรกร ทำการทดสอบแบบสัมภาษณ์ในส่วนที่ (4) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ตัวแปร X ที่ใช้ในการศึกษา คือ ตัวแปรที่ต้องการหา ว่ามีความสัมพันธ์กับการจัดการการผลิตยางพาราของเกษตรกรหรือไม่ โดยแยกตามจำนวนของผู้ตอบในแต่ละระดับ และตัวแปร Y ที่ใช้ในการศึกษา คือ การจัดการแปลง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

ของเกษตรกรในประเด็นที่ต้องการศึกษา โดยการรวมคะแนนที่เกษตรกรตอบปฏิบัติ แล้วแยกตามกลุ่มในแต่ละระดับคะแนน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถแบ่งตามประเด็นที่ทำการศึกษาได้ 5 ประเด็น มีดังนี้

1. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีอายุเฉลี่ย 46 ปี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-5 คน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำการเกษตร 2 คน ทำสวนยางพาราเป็นอาชีพหลัก ปลูกยางพาราในพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ (โฉนด/นส.3/ส.ป.ก.) มีพื้นที่ปลูกยางเฉลี่ย 17 ไร่ มีภาระหนี้สิน ขยายผลผลิตให้ลานเทใกล้บ้าน เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และมีแหล่งเงินทุน โดยกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตัดสินใจปลูกยางพารา เพราะเพื่อน คนในชุมชน หรือ ผู้นำชุมชนชักชวน เกษตรกรมีความคิดเห็นที่จะดำเนินการปลูกยางพาราต่อไป แต่จะไม่เพิ่มพื้นที่ปลูก เกษตรกรไม่เคยเข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับยางพารา ไม่มีการจ้างแรงงาน ไม่มีตำแหน่งทางสังคม

2. ความรู้ความเข้าใจในการผลิตยางพาราของเกษตรกร

การศึกษาความรู้ความเข้าใจในการผลิตยางพาราของเกษตรกร กำหนดข้อคำถาม จำนวน 21 ข้อ พบว่า เกษตรกรตอบถูกต้องในคำแนะนำตามหลักวิชาการด้านความรู้ความเข้าใจในการผลิตยางพาราเฉลี่ย 13.43 ข้อ โดยตอบถูกมากที่สุด จำนวน 10-13 ข้อ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 56.29 ของคำถามทั้งหมด และเมื่อพิจารณาทุกคำถามจะเห็นได้ว่า เกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตยางพาราในข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุด คือ ปริมาณของสูตรปุ๋ย แนะนำ สำหรับยางพาราล้างเปิดกรีต คือ 1 กิโลกรัม/ตัน/ปี ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนข้อที่เกษตรกรตอบถูกต้องในคำแนะนำตามหลักวิชาการในการผลิตยางพารา

จำนวนข้อที่ตอบถูก (ข้อ)	จำนวนเกษตรกรที่ตอบถูก (คน)	ร้อยละ
10 – 11	98	28.00
12 – 13	99	28.29
14 - 15	76	21.71
16 – 17	53	15.14
มากกว่า 17	24	6.86
น้อยที่สุด = 10 ค่าเฉลี่ย = 13.43		
มากที่สุด = 20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.53		

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

3. การจัดการการผลิตยางพาราของเกษตรกร

การศึกษาการจัดการการผลิตยางพารา ประกอบด้วย 3 ด้าน มีดังนี้

3.1 ด้านการดูแลรักษาสวนยางพารา พบว่า เกษตรกรมีการจัดการการผลิตยางพารา ด้านการดูแลรักษาสวนยางพารา โดยปฏิบัติมากที่สุด คือ มีการใส่ปุ๋ยในช่วงที่ดินมีความชื้น ร้อยละ 94.86 รองลงมา คือ มีการใส่ปุ๋ยเคมีในสวนยาง จำนวน 2 ครั้ง/ปี ร้อยละ 90.29 มีการกำจัดวัชพืชก่อนใส่ปุ๋ย ร้อยละ 89.71 มีการทำแนวป้องกันไฟก่อนเข้าฤดูแล้ง ร้อยละ 84.86 การกำจัดวัชพืชในสวนยางพาราโดยใช้สารเคมี ร้อยละ 78.86 ไม่ใส่ปุ๋ยในช่วงที่มีฝนตกชุกติดต่อกันหลายวัน ร้อยละ 78.57 ไม่ใส่ปุ๋ยในฤดูแล้ง ร้อยละ 77.71 กรณี ต้นยางพาราเป็นโรคมีการป้องกันกำจัดโดยใช้สารเคมี หรือชีววิธี ร้อยละ 72.29 มีการใช้ปูนขาว ปูนแดง หรือสี ทาบริเวณแผลที่ตัดแต่งกิ่งหรือลำต้น ร้อยละ 67.14 การกำจัดวัชพืชในสวนยางพาราโดยใช้เครื่องจักรกล (เช่น รถไถ) ร้อยละ 53.71 มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ประเภทปุ๋ยมูลสัตว์ ร้อยละ 49.71 ใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 29-5-18 หรือสูตร 30-5-18 ร้อยละ 48.86 มีการกำจัดวัชพืช จำนวน 2 ครั้ง/ปี ร้อยละ 44.86 การกำจัดวัชพืชในสวนยางพาราโดยใช้แรงงานถาก ร้อยละ 38.00 กรณี ต้นยางพาราเป็นโรค มีการป้องกันกำจัด โดยการตัดแต่งและทำลาย ส่วนที่เป็นโรคทิ้ง ร้อยละ 37.14 มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ประเภท ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยชีวภาพ ร้อยละ 26.57 มีการปลูกพืชร่วมยาง ร้อยละ 24.29 มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ประเภทปุ๋ยพืชสด ร้อยละ 23.14 ใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 ร้อยละ 22.57 และเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างทั้ง 350 ราย ไม่มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในสวนยาง จำนวน 5 กิโลกรัม/ต้น/ปี ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2

3.2 ด้านการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรมีการจัดการการผลิตยางพารา ด้านการเก็บเกี่ยว โดยปฏิบัติมากที่สุด คือ ได้พัก่อนอย่างเพียงพอก่อนการปฏิบัติงาน ร้อยละ 96.57 รองลงมา คือ ทำความสะอาดอุปกรณ์ทั้งก่อนและหลังปฏิบัติงาน ร้อยละ 95.14 ล้างมือก่อนนำไปใช้กรีดยางทุกครั้ง ร้อยละ 95.14 หยุดกรีดยางยางผลัดใบ ตั้งแต่ใบเริ่มร่วงจนถึงใบใหม่แก่ ร้อยละ 86.00 ไม่ตีเครื่องตีเมล็ดออกฮอลล์ก่อนการปฏิบัติงาน ร้อยละ 75.14 เริ่มกรีดยางใน ช่วงเวลา 03.00 - 06.00 น. ร้อยละ 67.70 ระบบกรีดยาง แบบ 1 รอยกรีดยาง ร้อยละ 63.43 แบ่งหน้ากรีดยางแบบกรีดยางครั้งลำต้น ร้อยละ 56.86 แบ่งหน้ากรีดยาง แบบกรีดยาง 1 ใน 3 ของลำต้น ร้อยละ 49.43 เริ่มกรีดยางใน ช่วงเวลา 00.00 - 03.00 น. ร้อยละ 37.71 ใช้อุปกรณ์ป้องกันฝนให้ต้นยางในการกรีดยางช่วงหน้าฝน ร้อยละ 19.14 ใช้สารเคมีเร่งน้ำยาง ร้อยละ 16.00 ระบบกรีดยาง แบบ 2 รอยกรีดยาง ร้อยละ 14.29 การแบ่งวันกรีดยาง โดยกรีดยางวันเว้นวัน (S/2 d2) ร้อยละ 5.43 เริ่มกรีดยางใน ช่วงเวลา 21.00 - 00.00 น. ร้อยละ 4.29 และเริ่มกรีดยางใน ช่วงเวลา 06.00 - 08.00 น. ร้อยละ 2.00 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2

3.3 ด้านการจำหน่าย พบว่า เกษตรกรมีการจัดการการผลิตยางพารา ด้านการจำหน่ายโดยปฏิบัติมากที่สุด คือ มีการจำหน่ายผลผลิต จำนวน 2 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 97.71 รองลงมา คือ มีการจำหน่ายผลผลิตในรูปยางก้อนถ้วย ร้อยละ 96.00 มีการจำหน่ายผลผลิตในรูปน้ำยางสด ร้อยละ 4.00 และมีการจำหน่ายผลผลิตในรูปยางแผ่น ร้อยละ 1.71 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

ตารางที่ 2 การจัดการการผลิตยางพารา (n=350)

การจัดการการผลิตยางพารา	จำนวนผู้ปฏิบัติ (ร้อยละ)
1. การดูแลรักษาสวนยางพารา	
1.1 การดูแลรักษา	
- มีการทำแนวป้องกันไฟก่อนเข้าฤดูแล้ง	297 (84.86)
- กรณี ต้นยางพาราเป็นโรคมีการป้องกันกำจัด โดยใช้สารเคมี หรือชีววิธี	253 (72.29)
- มีการใช้ปูนขาว ปูนแดง หรือสี ทาบริเวณแผลที่ตัดแต่งกิ่ง หรือลำต้น	235 (67.14)
- กรณี ต้นยางพาราเป็นโรคมีการป้องกันกำจัด โดยการตัดแต่ง และทำลายส่วนที่เป็นโรคทั้ง	130 (37.14)
- มีการปลูกพืชร่วมยาง	85 (24.29)
1.2 การใส่ปุ๋ย	
- มีการใส่ปุ๋ยในช่วงที่ดินมีความชื้น	332 (94.86)
- มีการใส่ปุ๋ยเคมีในสวนยาง จำนวน 2 ครั้ง/ปี	316 (90.29)
- มีการกำจัดวัชพืชก่อนใส่ปุ๋ย	314 (89.71)
- ไม่ใส่ปุ๋ยในช่วงที่มีฝนตกชุกติดต่อกันหลายวัน	275 (78.57)
- ไม่ใส่ปุ๋ยในฤดูแล้ง	272 (77.71)
- มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ประเภทปุ๋ยมูลสัตว์	174 (49.71)
- ใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 29-5-18 หรือสูตร 30-5-18	171 (48.86)
- มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ประเภทปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยชีวภาพ	93 (26.57)
- มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ประเภทปุ๋ยพืชสด	81 (23.14)
- ใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15	79 (22.57)
- มีการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ในสวนยาง จำนวน 5 กิโลกรัม/ต้น/ปี	0 (0.00)
1.3 การกำจัดวัชพืช	
- การกำจัดวัชพืชในสวนโดย ใช้สารเคมี	276 (78.86)
- การกำจัดวัชพืชในสวนโดย ใช้เครื่องจักรกล (เช่น รถไถ)	188 (53.71)
- การกำจัดวัชพืชในสวนโดย ใช้แรงงานถาก	133 (38.00)
- มีการกำจัดวัชพืช จำนวน 2 ครั้ง/ปี	157 (44.86)

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การจัดการการผลิตยางพารา	จำนวนผู้ปฏิบัติ (ร้อยละ)
2. การเก็บเกี่ยว	
- ได้พักผ่อนอย่างเพียงพอก่อนการปฏิบัติงาน	338 (96.57)
- ทำความสะอาดอุปกรณ์ ทั้งก่อน และหลังปฏิบัติงาน	333 (95.14)
- ล้างมือก่อนนำไปใช้กรีดยางทุกครั้ง	333 (95.14)
- หยุดกรีดยางในช่วงยางผลัดใบ ตั้งแต่ใบเริ่มร่วงจนถึงใบใหม่แก่	301 (86.00)
- ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนการปฏิบัติงาน	263 (75.14)
- เริ่มกรีดยางใน ช่วงเวลา 21.00 - 00.00 น.	15 (4.29)
- เริ่มกรีดยางใน ช่วงเวลา 00.00 - 03.00 น.	132 (37.71)
- เริ่มกรีดยางใน ช่วงเวลา 03.00 - 06.00 น.	237 (67.71)
- เริ่มกรีดยางใน ช่วงเวลา 06.00 - 08.00 น.	7 (2.00)
- ระบบกรีดยาง แบบ 1 รอยกรีดยาง	222 (63.43)
- ระบบกรีดยาง แบบ 2 รอยกรีดยาง	50 (14.29)
- แบ่งหน้ากรีดยาง แบบกรีดยางครั้งละต้น	199 (56.86)
- แบ่งหน้ากรีดยาง แบบกรีดยาง 1 ใน 3 ของลำต้น	173 (49.43)
- การแบ่งวันกรีดยาง โดยกรีดยางวันเว้นวัน (S/2 d2)	19 (5.43)
- ใช้สารเคมีเร่งน้ำยาง	56 (16.00)
- ใช้อุปกรณ์ป้องกันฝนให้ต้นยางในการกรีดยางช่วงหน้าฝน	67 (19.14)
3. การจำหน่าย	
- มีการจำหน่ายผลผลิต จำนวน 2 ครั้ง/เดือน	342 (97.71)
- มีการจำหน่ายผลผลิตในรูป ยางก้อนถ้วย	336 (96.00)
- มีการจำหน่ายผลผลิตในรูป น้ำยางสด	14 (4.00)
- มีการจำหน่ายผลผลิตในรูป ยางแผ่น	6 (1.71)

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตยางพาราของเกษตรกร

4.1 ปัญหาในการผลิตยางพารา เกษตรกรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า มีปัญหาระดับมากที่สุดในเรื่องราคาผลผลิตไม่มีความแน่นอน การกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง และปุ๋ยเคมีมีราคาสูง ($\bar{X}$ = 4.48, 4.41 และ 4.28 ตามลำดับ) และมีปัญหาระดับปานกลางในเรื่อง ขาดสารด้านการตลาดมีน้อย เงินลงทุนในการดำเนินการไม่เพียงพอ แหล่งรับซื้ออยู่ไกลไม่สะดวกในการขนส่ง สภาพพื้นที่ปลูกยางพาราไม่เหมาะสม ขาดเครื่องมือที่ใช้ในการแปรรูปผลผลิต ภัยธรรมชาติ ขาดความรู้ด้านการใส่ปุ๋ย ขาดความรู้ด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิต และขาดแรงงานในการเก็บเกี่ยว ($\bar{X}$ = 3.42, 3.19, 3.03, 2.88, 2.72, 2.69, 2.67, 2.61 และ 2.60 ตามลำดับ) ดังแสดงในตารางที่ 3

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการผลิตยางพารา (n=350)

สภาพปัญหา	ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการผลิตยางพารา (จำนวน/ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D.)	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ราคาผลผลิตไม่มีความแน่นอน	190 (54.28)	143 (40.86)	12 (3.43)	5 (1.43)	0 (0.00)	4.48 (0.64)	มากที่สุด
2. การกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง	168 (48.00)	157 (44.86)	25 (7.14)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.41 (0.62)	มากที่สุด
3. ปุ๋ยเคมีมีราคาสูง	189 (54.01)	114 (32.57)	16 (4.57)	18 (5.14)	13 (3.71)	4.28 (1.03)	มากที่สุด
4. ขาดสารด้านการตลาดมีน้อย	74 (21.14)	82 (23.43)	130 (37.15)	44 (12.57)	20 (5.71)	3.42 (1.12)	ปานกลาง
5. เงินลงทุนในการดำเนินการไม่เพียงพอ	5 (1.43)	126 (36.00)	163 (46.57)	43 (12.29)	13 (3.71)	3.19 (0.80)	ปานกลาง
6. แหล่งรับซื้ออยู่ไกลไม่สะดวกในการขนส่ง	56 (16.00)	71 (20.29)	118 (33.71)	37 (10.57)	68 (19.43)	3.03 (1.32)	ปานกลาง
7. สภาพพื้นที่ปลูกยางพาราไม่เหมาะสม	17 (4.86)	55 (15.71)	176 (50.29)	74 (21.14)	28 (8.00)	2.88 (0.93)	ปานกลาง
8. ขาดเครื่องมือที่ใช้ในการแปรรูปผลผลิต	34 (9.71)	52 (14.86)	124 (35.43)	62 (17.71)	78 (22.29)	2.72 (1.24)	ปานกลาง
9. ภัยธรรมชาติ	19 (5.43)	60 (17.14)	139 (39.72)	58 (16.57)	74 (21.14)	2.69 (1.14)	ปานกลาง
10. ขาดความรู้ด้านการใส่ปุ๋ย	17 (4.86)	63 (18.00)	132 (37.71)	63 (18.00)	75 (21.43)	2.67 (1.14)	ปานกลาง
11. ขาดความรู้ด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิต	22 (6.29)	58 (16.57)	113 (32.29)	76 (21.71)	81 (23.14)	2.61 (1.19)	ปานกลาง
12. ขาดแรงงานในการเก็บเกี่ยว	5 (1.43)	47 (13.43)	159 (45.42)	82 (23.43)	57 (16.29)	2.60 (0.96)	ปานกลาง

4.2 ข้อเสนอแนะในการผลิตยางพาราของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรได้เสนอให้แก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ซึ่งแบ่งได้ 3 ด้าน คือ (1) ด้านความรู้ โดยให้นำเสนอข่าวสารที่เป็นจริงไม่บิดเบือนเข้าถึงได้ง่าย และมีการจัดอบรมความรู้อันแก่เกษตรกร (2) ด้านปัจจัยการผลิต โดยการควบคุมราคาปุ๋ย และการสร้างถนนเพื่อการเกษตร และ (3) ด้านนโยบาย โดยให้มีเงินทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำ มีประกันราคาผลผลิต และเพิ่มเงินช่วยเหลือภัยธรรมชาติ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

5. การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้ (ดังแสดงในตารางที่ 4)

สมมติฐานที่ 1 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ พบว่า ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับ การจัดการการผลิตยางพาราของเกษตรกร และตัวแปรทั้ง 2 ตัว มีความเหมาะสมในการหาความสัมพันธ์ในระดับน้อย

สมมติฐานที่ 2 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ พบว่า ประสบการณ์การเข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับยางพารา ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับ การจัดการการผลิตยางพาราของเกษตรกร และตัวแปรทั้ง 2 ตัว มีความเหมาะสมในการหาความสัมพันธ์ในระดับน้อย

สมมติฐานที่ 3 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ พบว่า ความรู้ความเข้าใจในการผลิตยางพารา มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับ การจัดการการผลิตยางพาราของเกษตรกรในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ (ที่ระดับ 0.01) และตัวแปรทั้ง 2 ตัว มีความเหมาะสมในการหาความสัมพันธ์ในระดับน้อย

สมมติฐานที่ 4 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการผลิตยางพารา ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับ การจัดการการผลิตยางพาราของเกษตรกร และตัวแปรทั้ง 2 ตัว มีความเหมาะสมในการหาความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา ประสบการณ์การเข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับยางพารา ความรู้ความเข้าใจในการผลิตยางพารา และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการผลิตยางพารากับการจัดการการผลิตยางพาราของเกษตรกรในอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ตัวแปร X	การจัดการการผลิตยางพาราของเกษตรกร		
	Pearson Correlation (r)	Sig. (2-tailed)	ระดับ ความสัมพันธ์
ระดับการศึกษา	0.01	0.90	สัมพันธ์น้อย
ประสบการณ์การเข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับยางพารา	0.03	0.55	สัมพันธ์น้อย
ความรู้ความเข้าใจในการผลิตยางพารา	0.39	0.00**	สัมพันธ์ปานกลาง
ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการผลิตยางพารา	0.07	0.18	สัมพันธ์น้อย

** มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01

การอภิปรายผล

การอภิปรายผลสามารถแบ่งตามประเด็นที่ทำการศึกษได้ 5 ประเด็น มีดังนี้

1. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 46 ปี ซึ่งเป็นแรงงานหลักของครอบครัว จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา เป็นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับในช่วงการศึกษาของเกษตรกร มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-5 คน มีสมาชิกที่ช่วยทำการเกษตร 2 คน มีพื้นที่ปลูกยางเฉลี่ย 17 ไร่ ไม่มีการจ้างแรงงาน เพราะแรงงานในครอบครัวสามารถดูแลได้ และเกษตรกรมีภาระหนี้สิน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมนึก วัฒนกลาง (2554, น.4)

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 49 ปี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน มีแรงงานในการกรีดยางเฉลี่ย 2-3 คน มีรายได้มากกว่ารายจ่าย และจากการศึกษาของ นิพนธ์ แรมวิโรจน์ (2547, น.107) พบว่า แรงงานภายในครอบครัวส่วนใหญ่อายุมาก มีอาชีพทำการเกษตร เพราะบุตรหลานมีการศึกษาสูงขึ้น และประกอบอาชีพอื่น เกษตรกรส่วนใหญ่จะกู้เงินมาใช้จ่ายในการปลูกยางพารา

2. ความรู้ความเข้าใจในการผลิตยางพาราของเกษตรกร

เมื่อพิจารณาทุกคำถามจะเห็นได้ว่า เกษตรกรตอบถูกในเรื่อง วิธีการใส่ปุ๋ย มากที่สุด รองลงมา คือ การทำแนวกันไฟ การตัดแต่งกิ่ง การกรีดยาง และความรู้เรื่องยางพารา และพบว่าเกษตรกรตอบทราบน้อยที่สุดในเรื่อง สูตรปุ๋ยอัตราปุ๋ยที่แนะนำ ความรู้เรื่องสารเคมีเร่งน้ำยาง และอาการผิดปกติของยางพารา ในขณะที่ผลการศึกษาของ สุธาริน แก้วภักพ และคณะ (2555, น.1) พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปลูกและด้านการผลิตยางพาราในระดับน้อย เกษตรกรบางรายมีประสบการณ์น้อย จึงยังมีความรู้ด้านการผลิตน้อย และจากการศึกษาของ สมนึก วัฒนากลาง (2554, น.1) พบว่า เรื่องที่เกษตรกรมีความรู้มาก ได้แก่ เรื่องการป้องกันไฟไหม้สวนยาง โรคยางที่สำคัญ การกรีดยาง การกำจัดวัชพืชก่อนใส่ปุ๋ย เวลาใส่ปุ๋ยให้ได้ประโยชน์และวิธีการใส่ปุ๋ย ยางพารา ส่วนความรู้และเทคโนโลยีที่เกษตรกรมีความต้องการในการผลิตยางพาราในระดับมาก คือ ด้านการป้องกันโรคยาง ด้านการกรีดยางพารา ด้านการดูแลรักษาต้นยางหลังกรีดยาง และด้านการใช้ปุ๋ย รองลงมา คือ ด้านยาเร่งน้ำยาง และด้านการกำจัดวัชพืชในสวนยาง

3. การจัดการการผลิตยางพารา สามารถแบ่งได้เป็น 3 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการดูแลรักษาสวนยางพารา เกษตรกรมีการปฏิบัติมากที่สุด คือ (1) วิธีการใส่ปุ๋ย โดยการใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำเป็นวิธีการที่ทำให้ยางนำไปใช้ให้เกิดผลมากที่สุด (2) การทำแนวกันไฟ เพราะเมื่อเกิดไฟไหม้ต้นยางจะเสียหายมากและเสียหายเป็นวงกว้าง อาจส่งผลถึงแปลงข้างเคียงได้ ทำให้เกษตรกรเสียรายได้ในส่วนนั้น จึงเป็นปัญหาสำคัญที่เกษตรกรให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก (3) การกำจัดวัชพืช ซึ่งมีเกษตรกรบางส่วนไม่นิยมกำจัดวัชพืช เพราะเห็นว่าต้นยางพาราโตแล้ว และวัชพืชในแปลงยางพารามีน้อย ส่วนที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ (1) การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เพราะเป็นวิธีที่เห็นผลช้า ต้องใช้ปริมาณมาก และมีค่าใช้จ่ายสูง (2) การใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่แนะนำ เพราะปุ๋ยที่มีจำหน่ายโดยทั่วไปไม่มีสูตรปุ๋ยตามคำแนะนำ เป็นสูตรปุ๋ยของแต่ละบริษัท และเกษตรกรนิยมใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำของเกษตรกรแปลงข้างเคียง (3) การปลูกพืชแซมยาง เพราะเป็นการเพิ่มโอกาสในการเกิดไฟไหม้ในสวนยางพาราได้ง่าย และไม่สะดวกในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สถาบันวิจัยยาง (2555ก, น. 43-44) พบว่า เกษตรกรเชื่อว่าการปฏิบัติตามหลักวิชาการที่ถูกต้องจะทำให้การทำสวนยางประสบผลสำเร็จ โดยพบว่ามีการใช้สูตรปุ๋ยตามคำแนะนำในสัดส่วนที่น้อยมาก

3.2 ด้านการเก็บเกี่ยว พบว่า การปฏิบัติของเกษตรกรสามารถเรียงลำดับการปฏิบัติมากที่สุด ได้ดังนี้ (1) การปฏิบัติที่ดีก่อนการกรีดยาง เนื่องจากทำให้เกษตรกรปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ และสูญเสียให้น้ำยางน้อย ทั้งจากความคมของมีดและความลึกของรอยกรีด โดยการพักผ่อนอย่างเพียงพอก่อนการปฏิบัติงาน การทำความสะอาดอุปกรณ์ทั้งก่อนและหลังปฏิบัติงาน การลับคมมีดก่อนนำไปใช้กรีดยางทุกครั้ง และการไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนการปฏิบัติงาน (2) การหยุดกรีดยางในช่วงยางผลัดใบ ตั้งแต่ใบเริ่มร่วงจนถึงใบใหม่แก่ เนื่องจากได้ผลผลิตน้อย และอาจเกิดอาการเปลือกแห้งได้ง่าย (3) ช่วงเวลากรีดยาง โดยเกษตรกรจะคำนึงถึงช่วงเวลาที่ปฏิบัติงานเสร็จในแต่ละวัน และปริมาณน้ำยางที่ได้มากที่สุดเป็นหลัก ซึ่งช่วงเวลาที่เกษตรกรนิยมกรีดยาง คือ เวลา 03.00-

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

06.00 น. สอดคล้องกับผลการศึกษาของ บัญชา สมบูรณ์สุข และคณะ (2552, น.146) พบว่า ช่วงกรีดยางพารา โดยเกษตรกรเริ่มกรีดยางในเวลาประมาณ 02.00 น. (4) ระบบกรีด เกษตรกรนิยมใช้ระบบกรีดแบบ 1 รอยกรีด กรีดครั้งละต้น แต่ใช้วันกรีดถี่ เนื่องจากยางพาราในพื้นที่เป็นยางปลูกใหม่ และมีขนาดลำต้นเล็ก ระบบกรีดแบบอื่น นิยมใช้ในยางพาราที่กรีดมาเป็นเวลานาน และเกษตรกรต้องการให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น จึงเลือกใช้วันกรีดถี่เข้ามา ทดแทน และ (5) การใช้อุปกรณ์ป้องกันฝน และการใช้สารเคมีเร่งน้ำยาง เป็นวิธีการที่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น และ เกษตรกรขาดความรู้ความชำนาญ บางส่วนจึงนิยมใช้การกรีดยางสายแทนการใช้อุปกรณ์ป้องกันฝน และการใช้ สารเคมีเร่งน้ำยาง

3.3 ด้านการจำหน่าย พบว่า เกษตรกรมีการจัดการการผลิตยางพารา ด้านการจำหน่ายโดยปฏิบัติ มากที่สุด คือ มีการจำหน่ายผลผลิต จำนวน 2 ครั้งต่อเดือน รองลงมา คือ มีการจำหน่ายผลผลิตในรูปยางก้อนถ้วย มีการจำหน่ายผลผลิตในรูปน้ำยางสด และมีการจำหน่ายผลผลิตในรูปยางแผ่น ตามลำดับ เนื่องจากยางก้อนถ้วย เกษตรกรสามารถผลิตได้ง่าย และมีแหล่งรับซื้อในพื้นที่ ซึ่งต่างจากน้ำยางสดที่ผลิตง่าย แต่ไม่มีแหล่งรับซื้อใน พื้นที่ และยางแผ่นที่ต้องมีเครื่องมือและใช้เวลาในการผลิต สอดคล้องกับผลการศึกษาของ บัญชา สมบูรณ์สุข และคณะ (2552, น.136) พบว่า การผลิตน้ำยางสดใช้เวลาน้อยกว่ายางแผ่นดิบประมาณ 2 ชั่วโมง ทำให้เกษตรกร ส่วนใหญ่เลือกผลิตน้ำยางสดมากขึ้น และจากผลการศึกษาของ สถาบันวิจัยยาง (2555ก, น.43) พบว่า เกษตรกรมี การจำหน่ายผลผลิตยางในรูปของยางก้อน

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตยางพาราของเกษตรกร

4.1 ปัญหาในการผลิตยางพาราของเกษตรกร จากการศึกษาสภาพปัญหาในการผลิต ยางพาราของเกษตรกร จำนวน 12 ข้อ พบว่า เกษตรกรมีปัญหามากที่สุด ได้แก่ (1) ราคาผลผลิตไม่มีความแน่นอน (2) การกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง และ (3) ป่วยเคมีมีราคาสูง เนื่องจากปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่เกษตรกรไม่ สามารถกำหนดหรือควบคุมได้ โดยอาจเป็นปัญหาในระดับนโยบาย จึงมีผลต่อเกษตรกรเป็นอย่างมาก

4.2 ข้อเสนอแนะในการผลิตยางพาราของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรได้เสนอให้แก้ไขปัญหา ในด้านต่างๆ ซึ่งแบ่งได้ 3 ด้าน ตามลำดับความสำคัญ คือ (1) ด้านนโยบาย (2) ด้านปัจจัยการผลิต และ (3) ด้านความรู้ เนื่องจากเกษตรกรสามารถปรับตัวในปัญหาด้านความรู้ได้ ส่วนปัญหาด้านนโยบาย และปัจจัยการผลิต เกษตรกร ต้องได้รับความช่วยเหลือจากส่วนต่างๆ ซึ่งเป็นปัญหาที่เกินกำลังของเกษตรกรในพื้นที่ สอดคล้องกับผลการศึกษา ของสมนึก วัฒนกลาง (2554, น.5) พบว่า ข้อเสนอแนะที่เกษตรกรเสนอ คือ รัฐควรให้การสนับสนุนงบประมาณ ไฟฟ้า เพื่อการเกษตรให้มากขึ้น และเจ้าหน้าที่ควรส่งเสริมจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคโนโลยีการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ ให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

5. การทดสอบสมมติฐาน สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

5.1 การจัดการสวนยางพารา ไม่มีความสัมพันธ์กับ (1) ระดับการศึกษา เนื่องจากราคา ยางพาราในปัจจุบันมีราคาถูก ทำให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเพื่อเป็นการลดต้นทุนในการผลิตโดยการ ปฏิบัติในกิจกรรมที่จำเป็น ทำได้ง่ายและไม่เสียค่าใช้จ่ายเพิ่ม เช่น การแบ่งวันกรีด โดยกรีดวันเว้นวัน (S/2 d2) เนื่องจากเกษตรกรนิยมกรีดถี่เพื่อให้ได้ปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้นทดแทนในส่วนองราคาต่ำ (2) ประสบการณ์ การเข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับยางพารา เนื่องจากเกษตรกรบางส่วนไม่เคยเข้าอบรมความรู้เกี่ยวกับยางพารา จึงไม่มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเอง จากผลการศึกษาของ บุญธรรม พลเจริญ (2552, น.1)

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

พบว่า ความสมบูรณ์ของต้นยางพารามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการฝึกอบรม และจากผลการศึกษาของ บรรพต วิรุณราช (2557, น.36) พบว่า ประสิทธิภาพการอบรมมีความสัมพันธ์กับศักยภาพการทำสวนยางพาราของเกษตรกรที่พิจารณาจากจำนวนต้นยางที่เหลือต่อไร่ (3) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการผลิตยางพาราเนื่องจากปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่เกษตรกรไม่สามารถกำหนดหรือควบคุมได้ โดยอาจเป็นปัญหาในระดับนโยบาย จึงไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการสวนยางพาราของเกษตรกร

5.2 การจัดการสวนยางพารา มีความสัมพันธ์กับ ความรู้ความเข้าใจในการผลิตยางพารา เนื่องจากเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจที่ดีในการดูแลสวนยางพาราเบื้องต้น ทั้งวิธีการใส่ปุ๋ย การกรีด การป้องกันโรค และความรู้เกี่ยวกับยางพารา สอดคล้องกับผลการศึกษาของ บรรพต วิรุณราช (2557, น.56) พบว่า เกษตรกรที่มีความรู้เรื่องการใส่ปุ๋ย และการปราบวัชพืชจะมีแนวโน้มในทางบวกต่อปริมาณน้ำยางที่ผลิตได้ต่อไร่ ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรจะมีการจัดการแปลงที่ดีจะส่งผลให้พื้นดินมีความอุดมสมบูรณ์ และทำให้ต้นยางมีความสมบูรณ์ ซึ่งส่งผลต่อปริมาณน้ำยางที่ผลิตได้มากขึ้นตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ มีดังนี้

- 1.1 ควรมีการส่งเสริมการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ให้มากขึ้น เพื่อการปรับปรุงบำรุงดิน เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุ และลดการใช้สารเคมี เนื่องจากเกษตรกรมีการใส่ปุ๋ยอินทรีย์น้อยมาก หรือน้อยกว่าคำแนะนำทางวิชาการ
- 1.2 ควรมีการส่งเสริมการผสมปุ๋ยเคมีเพื่อใช้เอง เป็นแนวทางหนึ่งในการใส่ปุ๋ยตามความต้องการของพืช และเกษตรกรยังคงได้ปุ๋ยสูตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ เนื่องจากเกษตรกรมีปัญหาในเรื่องปุ๋ยเคมีมีราคาสูง
- 1.3 ภาครัฐควรมีมาตรการในการประกันราคาผลผลิตในช่วงที่ราคาผลผลิตตกต่ำ เพื่อเป็นการประกันรายได้ให้แก่เกษตรกร เนื่องจากราคาผลผลิตที่ไม่แน่นอน
- 1.4 ควรมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรอง และสะดวกในการนำผลผลิตมาจำหน่าย เนื่องจากแหล่งรับซื้ออยู่ไกลไม่สะดวกในการขนส่ง
- 1.5 ควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มบริการปัจจัยการผลิต และติดต่อแหล่งสินเชื่อ เพื่อหาแหล่งเงินทุนให้แก่เกษตรกร ทั้งยังเป็นการเพิ่มโอกาสในการจัดหาเครื่องมือในการแปรรูปผลผลิตและเพื่อเพิ่มโอกาสในการจำหน่ายผลผลิตให้มากขึ้น เพื่อลดปัญหาเงินลงทุนในการดำเนินการไม่เพียงพอ และขาดเครื่องมือที่ใช้ในการแปรรูปผลผลิต
- 1.6 ควรเพิ่มเงินช่วยเหลือด้านภัยธรรมชาติ เนื่องจากยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่ใช้เวลานานก่อนให้ผลผลิต และมีค่าใช้จ่ายสูงในการดูแลรักษา

2) ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา เพื่อนำข้อมูลมาเพิ่มศักยภาพการจัดการการผลิตยางพาราให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่เกษตรกรสามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย และได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าต่อการลงทุน ตลอดจนนำข้อมูลมาจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร เพื่อส่งเสริมผู้มีอาชีพทำสวนยางพารา ซึ่งถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

2.2 ควรศึกษาการจัดการสวนยางที่มีความเหมาะสม เพื่อคำนวณหาจุดคุ้มทุนในแต่ละรูปแบบของการจัดการ เพื่อนำไปจัดทำฐานข้อมูลเทคโนโลยีการผลิตยางพารา วิเคราะห์แนวทางการจัดการการผลิตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในสภาวะปัจจุบัน

2.3 ควรมีการศึกษาถึงคุณภาพของผลผลิตที่ได้ในแต่ละพื้นที่ ในแต่ละภาค และในแต่ละวิธีการ เพื่อให้ทราบถึงคุณภาพของผลผลิตที่ได้ มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ประโยชน์ในด้านใดบ้าง

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มวิจัยและพัฒนาการอนุรักษ์ดินและน้ำพื้นที่พืชไร่. (2548). *ยางพารา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, หน้า 1-15.
- นิพนธ์ แรมวิโรจน์. (2542). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่น ในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี, หน้า 107.
- บรรพต วิธุนราช. (2557). ศักยภาพการทาสวนยางพาราของเกษตรกร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิทยาการจัดการ*. 31(2), หน้า 35-63.
- บัญชา สมบูรณ์สุข, ไชยยะ คงมณี, และกนกพร ภาชีรัตน์. (2552). *ระบบกรีดยางพาราและการจัดการแรงงานภายใต้การทำฟาร์มสวนยางพาราในภาคใต้ประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, หน้า 136-152.
- บุญธรรม พลเจริญ. (2552). *ศักยภาพการทาสวนยางพาราของเกษตรกร ในอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่, หน้า 1.
- สถาบันวิจัยยาง. (2555ก). *รายงานผลการวิจัยเรื่องเดิม ประจำปี 2555*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, หน้า 43-44.
- สมนึก วัฒนากลาง. (2554). *ความต้องการความรู้เทคโนโลยีการผลิตยางพาราของเกษตรกร อำเภอโนนสุวรรณ จังหวัดบุรีรัมย์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี, หน้า 1-5.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2556). *สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2555*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, หน้า 1-174.
- _____. (2559ก). *สารสนเทศเศรษฐกิจการเกษตรรายสินค้า ปี 2558*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, หน้า 98.
- _____. (2559ข). *สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปี 2558*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, หน้า 157-161.
- สุธาริน แก้วภักพ, สมจิต โยธะคง, และบำเพ็ญ เขียวหวาน. (2555). *ความต้องการการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปลูกยางพาราในอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, หน้า 1-7.